

A lutheránus templom tornyában négyet ütött az óra. A besötétített ablakok mögött még délutáni álmukat aludták az asszonyok a hajnali lekvárfőzés után, ilyenkor pótolva azt, ami a reggeliből elmaradt.

A Kállói-utcán csendesen poroszkált egy kétkerekű, féderes taligába fogott ló. A kocsis szundikálva ült a bakon, az álmos szeptemberi délután bágyadt melegében. A harangütésre felemelte a fejét, pillogva nézett szét, aztán a szíjostorral a ló nyakára csapott, a hátát is megcsipkedte ostorheggyel, amire a ló úgy tett, mintha buzgó kocogásba kezdene, de csak néhány lépésnyit szaladt, addig, amíg azt gondolta, hogy a gazdáját megint elnyomta a buzgóság. Csendes unalommal lépegetett el a lutheránus gimnázium hosszú sárga épülete előtt, aztán néhány házzal arrább megállt az úttest másik oldalán. A kocsis valóban elszunnyadt újra, de a zökkenésre felnyitotta a szemét és elismerően szólt:

— Jól van, Viktor, jól van, csak megbízható ló vagy te. Konfortéblisnek igazán az vagy. Kár, hogy amúgy elvesztetted a becsületet. Dehát arról se tehetsz, ha hátsónak kiöregedtél.

A régi földszintes ház, ami előtt állottak, egy kicsit kiugrott a mellette levők közül. Széles, gömbölyített párkányaival még jobban előre könyökölt, mintha az ablakok maguk is kijebb hajolnának kíváncsiságukban.

Az egyik ablakból egy borzasfejű fiatal cselédleány kukkantott ki, majd néhány perc múlva nyílt a kiskapu, és egy középkorú barna férfi lépett ki rajta, kezében kis táskával, karján köpönyeggel.

— Bezárd jól a kaput, kulcsra, — kiáltott vissza, mielőtt a féderesre fellépett — ki ne engedjétek azt a csibészt! Tanuljon. Az esti vonattal hazajövök. Ha csavarog, letöröm a derekát.

Idősebb Krúdy Gyula úr, hites ügyvéd ezzel elkocogott az egylovason az állomás felé. Az ajtóban kétszer megfordult a kulcs, aztán újra elcsendesedett a Kállói-utca tája.

Nem sokáig szunyókálhatott ez a csend zartalanul a ház felett. Az orgonabokrok mellett, a köfal alján mozgolódás támadt. Az utcai oldalon, a párkány tetején először egy kócos kamaszfej bukkant fel, majd még egy lendület, és két hosszú láb is átkalimpált a kerítésen.

— Hupp! — hallatszott halkán, és a diák kinn volt az elcsendesült utcán. Gyors, firkésző pillantást küldött jobbra-balra, aztán nekiiramodott. A kórházkert mellett letért az Árok-utcára, átment a Bujtos gyéren épült

házai között, és máris kinn járt a jegenyék, füzek, nádasok világában.

Mélyet lélezett, mint aki útja első célját már elérte. Egy pillanatra megállt és átfogta a képet: az arany tallérjaikat szóró jegenyefákat, a füzek halványuló lombú, alázatos sorát, a bátran lengő, haragos lándzsájú, buzogányos nádszálakat. Fejét kissé oldalt hajtotta, mintha hallgatózna, és csendesesen mormolta:

— Ezt, ezt szeretem, ahogy fúj a szél és megzendül a fa.

Nagy, előre bukó léptekkel ment a zombékok, földtúrások, agyagos, kemény kis övények zürzavarában, és arra gondolt, hogy a legnagyobb gavallér az ősz. Aranypénzeket szór a víz fölé, gyep smaragdijára, kertek hervadó leányaira, a virágokra. Bizonyosan bő, százgalléros köpenyben jár, fekete barétot visel és éjjel érkezik, zajtalanul gördülő, magas postakocsin. Az arca sárga, szemüregei mélyek.

— Hupp! — mondta ekkor ismét hangosan, mert megbotlott egy kákatorzsban, és nyomban elfelejtette a sárgaképu lovagot. Átvágott a ligeten a Morgó temető irányában. A téglavető gödrök mellett egy pirosodó levelű rekettyebokorból borzas cigányleány penderült elő. Derekat riszálva, vihogva kiáltotta:

— Úrfi! Úrfi! Megvetem a szerencséd!

A Krúdy-fiú néhány öles lépéssel mellette termett. Vállon ragadta az olajos bőrű, villogó szemű cigányt és izmainak valami hirtelen támadt, játékos kíváncsággal birkózni kezdett vele. Az nevetve, sikoltozva ingott ide-oda, fejét nekifeszítette a fiú mellének. Valami keményen koppant a kiskabát belső zsebében. Krúdy odakapott, majd hátralépett és egyetlen mozdulattal ellendítette magától a lányt.

— Eredj a pokolba! — mondta. — Te útonálló!

A lány csodálkozva meresztette a szemét a kamaszra, aztán csufondárosan megvonta a vállát, felbiggyesztette a száját

— Nem is magát vártam, hanem Dálnoky nemzetes urat. Piros kendőt ígért!

— Vén lókötő, — mormogta a fiú, és máris tovább vitte nyurga lába.

Benyúlt a kabátzsebébe, és óvatosan, meleg mozdulattal kihúzott egy kisformájú könyvet.

— Puskin, — olvasta a címlapon a finomrajzú, levéldísszel körülvett betűket. — Tatjana megmentett, — suttogta az előbbi jelenetre gondolva, és felnyitotta az elefántcsontszín, marokenbőrbe kötött könyvet, és olvasta ott, ahol a szeme a sorokon megakadt.

A múzsa csak a szerelemnek
Tüntével jött meg. S mostan, im
Kísérlet ez: ha megegyeznek
Dalomban érzés, eszme, rím.
Szabad a költő, nincs keserve,
S a kis lábat megénekelve
Gyarló versében a szeszély
Itt-ott magáról is beszél.

Úgy izlelte a szavakat, mint különös borzamatját.

A szerelemnek tüntével jött meg —

ismételgette. — Milyen finom és milyen könnyű ez a néhány szó, mint a halk és boldog bánat. Egyszerre sietősre fogta lépteit. A könyvet úgy vitte a kezében, mint a szerelem bibliáját, komolyan és szertartásosan.

A pazonyi úton átvágva, az erdő felé tartott. Már hólogattak feléje a sóstói út tölgyei és a Városmajor lengő mogyoróbokrai. A széplombú fák alatt, az erdőbe kanyarodó sétatűt padján ott ült az asszony, akit kerestett. Ólébejuttat könyvvél ült és valahová messze nézett merengve.

— Tatjana, — mondta a fiú köszönés helyett, és melléje ült a padra.

— „Ne siessen élni és túlhatva az érzést“, — idézte Berta is Puskind, és puha kezével megsimogatta a fiú szempilláit.

— Szeretem! — mondta a fiatal Krúdy fojtott tüsszel és tizenhetedik éve naivságával.

— Úgy, hát már ennyi bátorságot merített Anyeginből, — mondta az asszony halk nevetéssel. — Brávó. Akkor már jöhet Dickens és Andersen. Es talán azután — mondta vontatottan és eltűnődve — Boccaccio. Most pedig menjen, kedves fiatal barátom, mert ma korán otthon kell lennem. Férjem ma nem olt birkákat a Kisfás tanyán, mint tegnap tervezte. A birkák már ma éjjel kimúltak. Este, ha besötétedik, jöjjön ablakom alá, és megkaphatja új olvasmányát.

Az ifjú Krúdy úgy hajolt meg, mint Lenzky a kérelhetetlen sors végzése előtt, és újra csak így búcsúzott:

— Szeretem.

Az asszony, „aki olyan szép volt, mint Eszter és olyan erényes, mint Zsuzsanna“, mosolygva nézett a nyurga fiú után, aztán ő is elindult a Kótaji-utca irányába a Víz-utca felé, mert vacsorára pörköltet kellett készítenie az állatorvosnak, nokellival és sok paprikás, tejsavas lével.

Az ifjú a Körte-utcán át a Vármegyeház-térre handukolt, mert már várta a négyek társasága: Géczy, a bizalmas barát, Szlabóczky, az elegáns, Krecsák, a virgonc.

Ha a fiatal Krúdy az Épreskert felől érkezett a vármegyeháza elé, mindig meglepettnek látta a finom, Grassalkovich-típusú barokk épületnek a szépsége, nyugalma. Síváran

leste a megyeháza nagy vaskapuján ki-be járó nyírségi urakat, a Vayak, Zathureczkyek, Kállayak sallangos lovú hintóit, a parádés kocsisok pörge, szalagos posztókalapját, a zsinóros ruhájú. hetyke járású megyei hajdúkat.

— Szindbád! Szindbád! — kiáltották feléje a fiúk a nyírott orgonasövény mögött rejtőzködő padról. Mert Szindbádnak nevezték őt, amióta az Ezeregyéjszaka meséiből napokon át mámorosan, a különös hajósról beszélt.

Mindig kissé idegenül lépett közük, mindig kissé magános maradt köztük. De kellett neki, bennük kereste embertársait.

— Mi van a reporterségünkkel? — kérdezte Géczy sürgetve.

— Megterveztem a Sajtóiroda pecsétjét, barátom, — mondta Szlabóczky kissé nagyképűen.

— Úgy ne járjunk ezzel is, mint a Nagy Dobbal, — mondta Krecsák kishitűen. — Valahányszor dobverő hajdút látok, mindig eszembe jut, hogy megbuktunk vele, dobverős hajdústól, vezércikkestől, mindenestől! De nem csoda! Nem raktátok bele az én saját gyártmányú viceimet. Ki látott diáklapot vicek nélkül?

— Várjatok! — mondta Krúdy — mutatok valamit.

Kigombolta a kabátját és belső zsebéből kiemelt egy csomó különböző papírlapot. Az egyiket mindjárt elejtette. Krecsák mohón kapott utána. A fehér kartonlapon ugyanis nyomtatott betűkkel ez volt olvasható:

Legifjabb Krúdy Gyula
az Orsova c. szépirodalmi hetilap
munkatársa

— Ejha, — nyúlt utána Szlabóczky is elismerően. — Ilyet magam is szívesen küldöznék ismerőseimnek a magam nevével.

Krúdy bágyadtan legyintett, pedig nagyon szívesen vette a dicséretet. Egy másik papírt szedett elő a sok cédula közül. Pesti újságtól jött. Értesítik Krúdy Gyula urat, hogy a beküldött hír megfelel, és ha ilyenféle tudósításokat a Sajtóiroda hétről-hétre rendszeresen küld, minden reportért 5 krajcárt fizetnek.

— Vivát! — kiáltott Krecsák — hátha még igazat írtunk volna!

— Hallgass! — förmedt rá Géczy — hiszen te a sajtótörvényt se ismered! Kabalának kellett ez a hír!

A fiatal Krúdy a lényegre tért.

— Ti szállítjátok a hiranyagot, én megírom, ezért mint főszerkesztő kapok három krajcárt, a kettőt ti osztotok.

Az izgalom a Fötér felé sodorta őket. A városháza árkádjá előtt gondosan kitértek az úttestre. Olyan diák még nem akadt, aki meg merte volna kísérni, hogy átmenjen a

szekundakapunak nevezett boltívek alatt. A tőzsde sarkán Szlabóczky izgatott köhécse-
lések közben a nyakkendőjét kezdte igazgatni.

— A Zathureczky-kisasszonyok, — súgta Géczy, és hirtelen ő is rántott egyet tubák-
színű kabátja elején.

A kislányok kottafüzetekkel, mögöttük mérgestekintetű vénkisasszony nagynénjükkel most fordultak be a Tokaji-út felé. A fiúk egyszerre emelték le a kalapjukat, és akkorát köszöntek, hogy a trafikban lézengő Kálnay László, a Nyírség legnagyobb boriszájka kikukkantott a trabukók világából.

Szlabóczkynak és Géczynek egyszerre haszthatatlan tennivalója akadt a Tokaji-úton. Krecsákot meg egyre jobban riasztották a várható atyai nyaklevesek. A Krúdy-fiú hát egyedül maradt vén cimborájával.

— A Betyárkocsmában új bort mérnek, — súgta oda az öreg kísértő Krúdynak, amíg a téren átvágtak a lutheránus templom irányában.

A fiú szeme felvillant, aztán a pillák újra leereszkedtek.

— Apám este megjön Kisvárdáról.

— Gerzsábek is ott iszik, a temetési szolga, a kanárityenyésztő öregecske is ott lesz galambszín felöltőjében, valamint Szellő, a púpos tamburás.

A Krúdy-fiú arca belesápadt a vágyba.

— Küldje el értem Gyula bácsit. Várjon éjfél előtt a kerítésnél.

— A vén tekerő Dálnoky Gyula megígérte, hogy ma este előadja Hamlet monológját, — mondta Kálnay búcsúzóul, és ellépdelt a káposztapiac irányába, ahonnan kényelmesen elsétálhatott a Zöldfa felé megnézni a friss csapolást.

A visszalopakodás szerencsésen sikerült, s már Vergilius Aeneis-ét lapozgatta a diák, amikor a nagyapó haragtól vörös arccal nyitott be a tanulószobába.

— Pernaajder! Mit csináltál velem! Belegázolsz a becsületembe! Soha semmiféle famíliám nem volt firkász! Ezzel vártak, amikor az Újszóllósból hazaértem, ni!

És egy levelet dobott a fiú elé. A Debreceni Ellenőr szerkesztője, Gáspár Imre írta. Örömmel üdvözlö az öreget, régi barátját. A lap szépírói sorában és szívesen látja további írásait is.

— Érted? — tajtékozott az öreg — azt hiszik, hogy vénségemre megkerültem és szűzleányokat kergettek a Bujtoson, meg Múzsát fogdosok a Népkert cselédpromenádján.

Az asztalra csapta az Ellenőr tiszteletpéldányként érkezett számain, amelyekben a fenti témák valóban érintve voltak a tárca-
rovat hasábjain.

— De Krúdy Kálmánról is írtam, a Bachhuszárók réméről, az ipolysági úri haramiáról. Azt se javallja, nagyapám?

— Az más, — mondta az öreg, de nem magyarázkodott bővebben, csak kifordult a szobából és dörögve csapta be az ajtót.

— Vajjon hogy értette nagyapám ezt a „más“-t? — tűnődött az unoka, miközben maga elé teregette az Ellenőr tiszteletpéldányait.

Az öreg Krúdy pedig lépett még néhányat az ámbituson, aztán megállt és dőcögő neveléssel dörmögte:

— Kuruc lesz ez a betyár kölyök, akár a nagyapja!

*

A következő tavasz új vizekre evezett a nagyreményű reporterek ingatag csónakja. Az árvíz a legjobbkor jött, mert a tudósítások anyaga rendkívül megapadván, egyre nagyobb tér adódott a főszerkesztő fantáziájának. Ebben az időben mind gyakrabban történt, hogy a nyírségi jó urak a pesti lapok vidéki híreit böngészve nagy fejcsóválások közepett dörmögtek:

— Ej-ej, mi minden történik ebben a vármegyében, amiről az ember hírt se hall. Hát Pestről kell ezt minékünk megtudni?

Kiöntött a Tisza. Áradó vizével elöntötte a rakamazi határt, és végig a tiszaháti mély területet. A szeszélyes víz ezt máskor is megtette. A Rétköz „püfő“ földjei csak úgy neveltek szép káposztatermést, ha a Tisza kísértelt és jól leiszapolta ezt a koromszerű, könnyű, sehol másutt, csak ezen a tájon ismert talajt. A nagyhalásziak is várták a tavaszi kiöntéseket, készítették a hálókat, tapogatókat, csikfógó kőpüket, mert egy-egy szekér halért vízszegény homokdombok közötti falukban szekér gabonát, hordó bort kaptak, ami viszont vizes vidéken megbecsülhetetlen.

A nagytekintetű tanári testület egy napon azt tapasztalta, hogy a Krúdy-csemete, meg három cimborája hiányzik az iskolából. A hiányzás másnap, és a következő napokon is fennállott. Porubszky tanár úr e miatt meglátogatta a Krúdy-szülők Kállói-utcai otthonát, ahol Krúdyné ifjasszonyt nagy gondban és aggodalomban találta.

— Jaj, lelke, professzor uram, éppen az a baj, hogy mi sem tudunk a fiúról. Tessék elhinni, nem alszom napok óta. Az uram már el is indult a keresésükre.

Porubszky, aki maga is irogatott, és ismerte a Krúdy-fiú íróhajlamát, elsápadt a hírre.

— Dehát hova lehetnek, mi lehet velük, hogy vesztek el, nemzetes asszonyom?

Krúdy Gyula anyja drámai mozdulattal kapott kebléhez — szerette ezeket a nagy jeleketeket — és egy levelet ragadott ki a szíve felől.

— Ennyi maradt az én drága fiam után, — mondta, és zokogás rázta egész testében.

Porubszky tanár úr mohón kapott a levélhez, amely még langyos volt az asszony melegétől. Gyorsan futotta át. A Pesti Napló levele volt. Ifjú Krúdy Gyulát értesíti, hogy az árvízi tudósításokért előlegképen kifizet a Sajtóirodának bizonyos összegű forintokat, de ezzel szemben kiköti, hogy a riportok minél lélektelenebbek, színesebbek és érdekesebbek legyenek.

— A fiskális úr látta-e ezt a levelet? — kérdezte gondterhelten arccal.

— Látta, professzor uram! Éppen gyenge malacszalonnát evett karikára vágott ecetes hagymával, mikor a levél megérkezett. Rögevást félbehagyta, ahogy elolvasta. Pedig igen kedveli a jó abáltat. Csak rám ripakodott.

— Pakolj, asszony, jó nagy tarisznyát, mert én azonnal megyek. — Nem várta meg az ebédet se, pedig lencse volt disznóorral.

Porubszky uram úgy látszik teljes mértékben felfogta ezek után a helyzet drámai voltát, mert nem állta meg, hogy meg ne jegyzeze:

— A lencse disznóorral páratlan étel, azt otthagyni nagy dolog.

Az ifjasszony elsírta magát, de ugyanakkor félfüllel azt is meghallotta, hogy komfortéblis állt meg a ház előtt.

Néhány pillanat múlva fordult a kulcs a kiskapuban, és Krúdy fiskális úr döngött be azon messzehangzó léptekkel.

— Asszony, ne sírj, megvan a fiad! — kiáltotta oda Csákány Juliannának a nélkül, hogy Porubszkyt üdvözölte volna. Csak amikor a feleség hangos zokogással és drámai mozdulattal a férj mellére vetette magát, vette észre röstelkedve a vendéget, és tolt el a síró asszonyt.

— No, Julisom! No! Hiszen kutya haja a dezertornak!

Aztán Porubszkyhoz fordult.

— Látod, látod, Palikám! Ha te nem dicséred ennek az én zsvány kölykömnek a firkaít, most nem lennék vele ilyen vitában!

Porubszky uram méltatlankodva védekezett.

— Ami igaz, az igaz! A tehetséget nem lehet véka alá rejteni. Az eget kér!

Idősebb Krúdy uram mérgesen válaszolt.

— No hát most, ami az eget illeti, jó darab van felettük, mert a gazemberek a rakamaz határban lesik a mennyboltozatot, meg a vizet. Ott kuttognak a halászcserdjében. A vén lókötő Dálnoky is velük. De kiporolom a vedlett kacabajkáját annak is, csak élém kerüljön! Reporterkednek! Csavarognak!

— Honnan tudod, kitől tudod, hogy ott vannak?

— A másik lókötőtől, az öreg Kálnaytól. Az meg Gáván mulat. Ott találtam rá. Dehát itt van ni, a Pesti Napló! Ebből is rájöhettek volna.

Porubszky lázas sietséggel futotta át a pesti lap híryanagát. Onnan aztán megtudhatta, hogy soha, mióta a világ, ilyen áradást a tiszamenti népek nem értek. A rohanó víz színén szörnyű rajban úsznak leszakított vizimalmok, tetejükön vonító kutyákkal, kukorékoló kakasokkal, bölesők gyermekestől, vadul bömbölő csordák, nyájak, vidra- és hócsapatok, lúdfalkák és récerajok, leszakított földszigetek tetején özek, nyulak, remegő együttesben nádi farkasokkal.

Mikor Porubszky uram eddig ért a tudósításban, meggyőződéssel kiáltotta:

— Ez ő!

— Hát ide hallgass, Pali! — mondta a meggyötört apa még mindig méreggel. — Én a magam részéről előkerítem, el is látom a baját a fiamnak, de te, aki lovat adtál alá abban a mit tudom én hogy hívják önművelő társaságokban, pályadíjjal kedveskedtetek, amit elihatott a két vén gazemberrel, meg dicséreteket kapott csöstitül, ami a fejébe szállt, most csinálj is valamit, hogy az iskolában ez a dolog elsimuljon. Mert én a fiamból hitese fiskálist akarok, olyat, mint én, meg az apám. Ha maturál, Oxfordba is elküldöm. Embert akarok belőle nevelni, nem riportert.

Az ifjú, akiből idősebb Krúdy úr embert akart faragni, ott állt ugyanakkor a tiszai kiöntés apadó víztükre felett egy vén fűz törzsének támaszkodva, és úgy érezte, hogy most már érdemes élni akkor is, ha a nők megbízhatatlanok és álnok szívűek.

Egy ország szemre rajtunk, — gondolta büszkén, és nem érezte a hosszú gyaloglásoktól feltört lába fájalmát.

— Szindbád! Szindbád! — kiáltott ekkor valaki a rozoga csárda ajtajából.

A fiatal Krúdy kelletlenül eszmélt fel álmódosításából. Szlabóczky nyurga alakját látta a küszöbön. A korcsma előtt hátszló állt egy görbe akácfahez kötve.

Rosszat sejtve hallagott oda. A vén Dálnoky az ivószobában akkor böngészte végig az apai üzenetet. Az ajtó melletti padon egykedvű arccal üldögélt egy alacsony, tömzsivállú legényke. Ő hozta az írást.

„Vagy azonnal hazajössz, vagy kitagadlak, azonkívül az iskolából is kicsapnak“ — olvasta a fiú az apja pattogó levelét. — „Anyádat sírba viszi a bánat,“ — enyhült később az apai szív. És az utóbbi mondat mellbeütőbb volt, mint az előbbi korholások.

— Pakolunk! — mondta tompa hangon a többieknek. — Öreg, te elrejtetted a Sajtóiroda pecsétjét, írókészlétét, mert nem akarom,

hogy apám megtalálja nálam és összetörje. A Sajtóiroda további működését biztosítanunk kell. Ez most már anyagi kérdés is, nagy előlegben vagyunk a Naplónál, le kell törlesztenünk.

Dálnoky, a vén korhely olyan szertartásosan hajolt meg a fiú felé, mint az udvarmester az ifjú herceg előtt, akinek minden szava parancs.

— Úgy lesz, ahogy kívánod, — Dauphin!

Porubszky Pál tanár úr erkölcsi felelőssége tudatában valahogy megmentette a fiúkat a csendes, avagy nyílt eltávolítástól. Hiszen el lehet képzelni olyan véletlent is, hogy mind a négy csemete éppen egy időben betegedett meg tavaszi náthalázban, tüszős mandulalobban, súlyos gyomorrontásban. Igaz, hogy Kreszák az elkövetkező napokban állandóan tiszai kagylókat, taplóból faragott mindenféle figurákat, kiszívott pettyes vadmadártojást, színes fácántollakat kínált fel cseretárgyul, dehát ezt nem a köztisztletben álló professzor urak előtt cselekedte. Vietórisz József tanár úr óráin Krúdy olyan bámulattal hailgatta a poétika, meg a latin auktorok magyarázatát, mint akinek országúti csárdákról, kóborló cigányleányok csókjáról fogalma sem lehet. A tiszteletreméltó Moravszky tanár úr óráin buzgón fordította Odysseus halyongásainak történetét, irigykedvén a sorsra, mert nem adja meg minden kor ifjainak, hogy afféle trójai hadjáratokban jól kikalandozzák magukat, Círcéket ölelgessenek, Calypsokkal lakjanak egy barlangban.

A Sajtóiroda e közben titkon tovább élt és virágzott, egyre fantasztikusabb hírekkel lepven meg az olvasókat. Talán soha, egyetlen évben sem jött világra az ország más vidékén annyi kétfejű borjú, annyi háromlábú csirke, mint csidőtájt. A korcsmákban is valóságos öldöklő hadjáratot folytattak egymás ellen a nyíri bicskások, és már több volt a beszakított fej a verekedések színhelyén, mint össze a sütni való bécsi tök a tengeri földön.

Porubszky Pál tanár úr egyre mérgesebben csóváltatta a fejét, de szólni nem mert, csak fohászzkodott az egek urához, hogy hozza el az esztendő végét, mielőtt valami botrány törne ki.

De a sors nem törődik jószívű professzorok kegyes fohászaival.

Egy szép reggelen Moravszky tanár úr iskolába mentében megvette szokásos reggeli lapját a dohánytözsdében a városháza sarkán. Már akkor feltűnt neki, hogy az üzlet egyik zugában olvasgató Kálnay László döcögve nevet valamin, és ezt mormogja:

— Kutya kölyke! Ezt megcsináltad!

Az iskolába érve kiterítette Moravszky tanár úr az újságot és átfutotta a friss híreket. Egyszerre a szeme is majd fennakadt a csodálkozástól, amikor a vidék hírei között szóról-szóra ezeket olvasta:

„Nyíregyházán óriási szélvihar dühöngött. A katolikus templom tornyáról leszakította a súlyos keresztet, s hatalmas robajjal a földre vetette. Csak a véletlen szerencsének köszönhető, hogy emberéletben nem esett kár.“

— Szemérmetlen, szemenszedett hazugság! — kiáltotta Moravszky tanár úr, és az éppen belépő Porubszky Pálnak a kezébe nyomta a friss, festékszagú lapot.

Porubszky elsápadt.

— Ez, ez már több annál, amit el lehet tűrni. Egy tiszteletreméltó sajtóorgánummal mégsem tehetnek ilyet haszontalan lurkók.

A botrány kitört. Még aznap estére tanácsot tartott a gimnázium tiszteletreméltó tanári kara, a Sajtóiroda pecsétje elkoboztatott, a riporterek társasága szétugrasztatott. Ifjabb Krúdyra és társaira kimondták, hogy a következő esztendőre nem lehetnek az iskola nyilvános tanulói.

— Miért is hoztuk haza Podolinból! — jajgatott az anyja. — Ott a kegyes atyáknál mégis másként növekedett volna fel.

Az apa legyintett.

— Ha Podolinban hagyom, azóta tán betyár lenne ez is a Szepességben, mint Kálmán bátyánk. Nem! Majd most kezembe veszem. Vagy felhagy a hőbortjával, vagy nem fiam többé!

De ifjabb Krúdy Gyula nem hagyott fel hőbortjával.

— Én írónak születtem, semmi másnak, — eszmél rá világosan.

Dacosan, keményen fordult el gyermeksége világától. Már el nem veszíthette. Benne lengtek a fiatal levelű nyárfák, benne fakadtak a kőköröcsinés rétek, ködök benne borongtak, bárányfelhők benne hintáztak, zöld vetések benne hullámszóttak, napraforgók benne fordultak a nap felé.

Ősz elején egy levelet rejtegetett a szíve felett. Gáspár Imre levelét a Debreceni Ellenőrtől.

„Hajlandó-e Ön október hótól a Debreceni Ellenőrhöz belépni? Ez esetben 40 frt havidíjjal szolgálunk... Végtelen örvendének, ha Ön, kinek kvalitása a szó teljeq értelmében elvitathatatlan, alulírott régi vén poéta mellé kerülne. Érzeke van, látom, a kiszínezett report, az aktualitások iránt, mik a journalistica pályára praedestínálják.“

Krúdy Gyula elfogadta a meghívást.

Szindbád elindult.